

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Leonardi Lessii E Societate Iesv Theologi. In D.
Thomam De Beatitudine. De Actibus Humanis. De
Incarnatione Verbi. De Sacramentis Et Censuris.
Prælectiones Theologicae Posthumæ**

Lessius, Leonardus

Lovanii, 1645

Art. 5. & 6. Vtrum ex speciebus sacramentalibus possit aliquid generari, vel
nutriri.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72898)

Quid quæ-
ritas, & ad
quæ vim.

tendat, efficiatque vt alia firmiter sit extra aliam, neque possint esse naturaliter simul: Sine hac autem quantitate partes materiæ posse esse simul, & confluere in punctum; vnde essent ineptæ ad recipiendam actionem rerum naturalium. Itaque Deus ab initio creauit materiã primam sub quantitate, per quam expanderetur, & idonea fieret ad formas accidentarias, & substantiales recipiendas. Vnde quantitas est prima dispositio materiæ, mediante quâ recipit alias dispositiones, sic vt hæ immediatè insint quantitati; & per quantitatem insint materiæ. Quò fit, vt subtractã materiã, & conseruatã quantitate, reliqua accidentia naturaliter remaneant in quantitate, tanquam in suo immediato subiecto; ita vt nulla in illis fiat mutatio quoad inhærentiam, seu vnionem cum subiecto; sed solum in quantitate.

Probarur
Ratione.

Probat hanc sententiam D. Thomas tribus rationibus: quæ quia facillè solui possent, adde tres alias. Prima est; Quia, nisi illa accidentia essent in aliquo communi subiecto, non haberent inter se aliquam connexionem: vnde facillè exciderent ex se inuicem; neque se mutuo necessariò comitariantur, dum aliquod ex illis moueretur loco. Secunda, Quia non possent dari commoda ratio, cur species viniu hostiæ nõ possent penetrare species alterius hostiæ; si nulla est ibi quantitas impediens penetrationem: nam quantitates propriæ singularium specierum possunt se mutuo penetrare per intimam præsentiam; nam calor penetrat colorem, & contrã. Tertia, Quia agens naturale nõ possent hostiam naturaliter calefacere, si non subesset quantitas, quia non potest naturaliter calorem producere extra subiectum. Hoc enim esset creare. Sed, vt verum fatear, & hæ rationes non difficulter solui possunt. Quare prior sententia mihi magis probatur. Vide lib. 12. de Perfect. diuini cap. 16. num. 112. & 113.

ARTICVLVS III.

Vtrum Species possint aliquid extrinsecum immutare?

8
Responso
est affir-
mans, &
patet expe-
riencia.

Respondeo, Certum est species sacramentales posse immutare res extrinsecas. Patet experientia: nam immutant oculos, sensum gustandi, odorandi, & tangendi: item calefaciunt & refrigeriunt. Ratio est, Quia istæ species non à subiecto, sed ex se habent vim agendi: vnde calor separatus nõ minùs est actiuus, quàm immersus materiæ. Confirmatur, Quia existeret per se, non impedit actionem, sed potiùs iuuat, expedit ipsam vim ab impedimento materiæ: Vnde, quidquid species possunt, dum existunt in substantiã, possunt etiam separatim.

Quomodo
species
vini, vinum
signant.

Dices, Species vini, dum existunt in substantia vini, possunt producere vinum; si liquor idoneus admisceatur. Atqui hoc non possunt separata: quia non agunt in virtute substantiæ vini; vt quæ tunc non existat. Respondeo, Si accidentia vini, cum inhærent substantiæ vini, possunt per se ex alio liquore vinum generare, non concurrente immediatè ipsa substantia vini (vt videtur sentire Thomistæ); etiam id possunt dum separata sunt. Nam tota actio est ab ipsis accidentibus; ipsa enim sunt virtus substantiæ. Quod si substantia vini immediatè debet cooperari (vt vult

Scottus dist. 12. q. 3.) accidentia per se non possunt vinum generare; sed causa vniuersalis supplet quod ipsis deest, scilicet influxum, quem haberet substantia, si adesset: & simili modo supplet influxu formæ, dum species vini calefacta, vel frige facta, reducant se ad suam naturalem temperiẽ.

ARTICVLVS IV.

Vtrum Species possint corrumpi?

Respondeo, & Dico Primò, Certum est, species sacramentales posse corrumpi, & desinere esse, vt experientia docet. Ratio est, Nam cum hæ sint in quantitate, vt in subiecto, possunt actione agentium naturalium similiter corrumpi introductis contrarijs qualitibus, sicuti si substantia panis & vini subesset.

9
Affirma-
tur.

Vtrum autem ipsa quoque quantitas, quæ est aliorum accidentium subiectum, corrumpi vel alterari possit, dubium est ad physicam pertinens. Si enim quantitas est coeua materiæ, & nihil quantitatis in mundo oritur, vel perit, sed eadem semper manens expanditur per rarefactionem, & contrahitur per condensationem, vt magni tenent Philosophi; sic nihil quantitatis perit desinentibus speciebus. Si autem tota quantitas in singulis rerum generationibus, & corruptionibus perit, sicut vult D. Thomas cum suis, concedendum est etiã quantitatem ipsam desinentibus speciebus interire, non per corruptionem propriè, cum nullum subiectum subsistat, sed per quandam veluti annihilationem, Deo desinente illam conseruare. Quando enim actio causæ naturalis adeò inualefcit in species, vt iuxta naturæ ordinem substantia panis & vini deberet corrumpi, & consequenter eorum quantitas, tunc quoque Deus desinet illam quantitatem in Eucharistiã conseruare, sicutque in nihilum recidere.

10
An quanti-
tas possit
corrumpi
in Eucha-
ristiã.

Dico Secundo, Quando species sacramentales adeò immutantur per causas naturales, vt iuxta naturæ ordinem non possent amplius natura panis vel vini sub illis conseruari, eodẽ momento quo desineret panis vel vinum, desinet ibi esse Corpus Christi. Est certa. Et Ratio est, Quia Corpus & Sanguis Christi succedunt in locum substantiæ panis & vini; vnde respectu mutationum, quæ fiunt circa species, sic se habent, sicut se haberent substantiæ panis & vini, exceptã informatione: ergo desinunt, quando desineret substantia panis & vini. Vide Gabrielem lect. 34. in Canonem Missæ.

10
Quando
desinat esse
Corpus
Christi sub
speciebus.

ARTICVLVS V. & VI.

Vtrum in Speciebus sacramentalibus possit aliquid generari vel nutriri?

Respondetur Affirmatiuè. Est cõmunis sententia, & constat experientia. Si enim hostiæ multæ comburantur, generantur cineres. Si nimis diu asseruentur, generantur vermes. Et posset homo illis speciebus in magnã quantitate sumptis per totam vitam sustentari.

11
Affirma-
tur.

Sed difficile est explicare, quomodo id fiat. D. Thomas refutat hęc tres sententias.

11
Tres sen-
tentia
quomodo
aliquid
generetur
ex specie-
bus.

Prima est, Generationem, quæ videtur fieri ex speciebus sacramentalibus, fieri ex aere circumstante: quod bene refutat.

Secunda est, Redire substantiam panis & vini in termino corruptionis specierum: quod refutat duabus rationibus; quarum secunda est bona, & sufficiens; sed prior est valde difficilis. Nam certum est, diuinā virtute fieri posse, vt tunc substantiā panis, & vini redeat absque vllā conuersione Corporis Christi in illam: quia nihil substantiā panis permansit in Corpore Christi; vnde etiam si Corpus Christi nihil perdat, substantia panis potest restitui. Neque exemplum, quod adfertur à D. Thoma de aëre verso in aquam, qui redire non potest, nisi aqua reuertatur in aërem, ad rem facit: quia hic in termino conuersionis, scilicet in aqua in quam aër conuersus est, mansit aëris materia: vnde aër non potest redire, nisi illi sua materia restituatur, ac proinde nisi aqua reuertatur in aërem. In Corpore autem Christi, in quod conuertitur panis, nihil manet panis: vnde, vt panis redeat, non est necesse Corpori Christi quidquam detrahi. Deinde certum est apud omnes Theologos, etiam Diuum Thomam Deum posse eandem numero materiam, vel substantiam reparare. Quare dum hic dicit, *hæc fieri non posse*, explicandus est D. Thomas, non posse fieri ex vi institutionis huius Sacramenti: quia non habent necessariam connexionem cum eā. Vide Caietanum.

Tertia Sententia, quam refutat D. Thomas, est, Materiam panis redire; quam ideò rejicit, quia non est ponendum hic aliquod miraculum, nisi quod ex ipsā cōsecratione necessariò sequitur.

Sententia D. Thomæ.

Vnde tandem ipse concludit, melius dici quòd ipsi quantitati miraculosè detur, vt fit primum subiectum subsequentiū formarum substantia-
 lium: quod etiam tenent quidam alij Thomistæ, vt Ferrariensis lib. 4. contra gentes cap. 66. Insi-
 nuat Henricus Quodlibeto 8. qu. 36.

12 Non placet.

Verum hæc sententia videtur omnino impossi-
 bilis, vt ostendit Scotus dist. 12. qu. 3. Primò,
 Quia inter quantitatem & formam substantialem
 non potest esse vnio substantialis constituens sub-
 stantiam; cum quantitas sit accidens. Secundò,
 Quia sequeretur vermẽ genitum ex illis specie-
 bus; non constare vera & substantiali materia,
 quæ tamen non minus est de ratione substantiæ
 corporeæ, quàm forma, sed accidente, scilicet
 quantitate materiæ: & sic esse vermẽ mathe-
 maticum, non naturalem, nisi ratione formæ:
 quod sanè esset monstrum inauditum. Idem se-
 queretur de homine, si longo tempore istis spe-
 ciebus alatur. Imò sequeretur plurimas res con-
 stare quantitate, tamquam parte essentiali, vel
 totas, vel secundum partem; & talium rerum
 fieri generationes vsque ad finem mundi. Tertio,
 Sequeretur mundum sensim exhauriri suā primæ-
 uā materiā, nec vnquam eam restitui.

13 Sententia rector.

Quare dicendum est: Quando alteratio spe-
 cierum sacramentalium eouque processit, vt ne-
 cessario substantia panis & vini, si subisset, de-
 beret desinere, & alia forma substantialis intro-
 duci; eo ipso momento diuinā virtute substitui
 materiam, ex qua res gignatur. Ita Guil. Occam
 in 4. qu. 7. Gabriel lect. 45. in Canonem. Du-
 randus dist. 12. qu. 7. & Scotus dist. 12. quæst. 6.

Explicatur, quomodo ex speciebus aliquid generetur.

Quæ sententia sic explicatur. Primò, Fit intro-
 ductio dispositionum in quantitate hostiæ à cau-
 sa naturali, v. g. ab igne. Secundò, Posita vltima
 dispositione, v. g. calore octo graduum in spe-

ciebus, Deus per creationem substituit materiam.
 Tertio, Quantitatem illam affectam noua dispo-
 sitione immergit materiæ, vel certè ipsa quantitas
 naturaliter se illi vnit, cum sit illi intimè præ-
 sens. Quarto, Causa naturalis per dispositionem
 introductam concurrat naturaliter cum Deo, tan-
 quam primā causā, ad producendam formam
 ignis ex eadem materiā. Hæc sententia euitat
 omnia incommoda aliarum sententiarū; & iuxta
 illam, mundus non priuatur suā primigeniā ma-
 teriā: & optimè saluat actionem rerum natura-
 lium; neque multiplicat miracula sine necessitate:
 nam institutio huius Sacramenti necessariò hæc
 omnia postulabat: alioqui industria humana po-
 tuisset hoc mysterium comprehendere.

ARTICVLVS VII.
*Verum Species Sacramentales
 frangantur?*

R Espondetur, Species Sacramentales frangi,
 & diuidi: Corpus tamen Christi non frangi
 propriè, nec diuidi; sed totum manere sub singu-
 lis partibus. Dicit tamen frangi, per denominatio-
 nem extrinsecam; quia illud frangitur, sub quo
 ipsum realiter est præsens per modum continui,
 & post fractionem per modum discreti.

14 Christus hic propriè non frangitur, nisi per & propriè species.

Notandum est, Patres interdum dicere ipsum
 Corpus Christi *videri, tangi, dentibus atteri*. Chry-
 sostomus hom. 83. in Ioannem, *Ipsam vides, ipsum
 tangis, ipsum comedis*. Homil. 45. in Ioannem. *Non
 tantum se videri permittit, sed & tangi, & manducari,
 & dentes carni sue insigi*. Homil. 24. in priorem ad
 Corinth. *Quod in cruce passum non est, id in oblatione
 patitur, & propter se frangi sustinet, vt omnes satiet*.
 Similia habet Cyrillus lib. 12. in Ioannem cap. 58.
 Sensus autem est Christum in Sacramento non
 solum videri, tangi, comedi, sicuti in nudo
 signo; quomodo videntes, aut contrectantes ima-
 ginem Christi, dicimur videre & contrectare
 Christum; & quomodo Iudæi comedentes Agnū
 paschale manducabant Christum: sed etiam rea-
 liter sub illis signis esse præsentem, illisque tegi, &
 velari, vt per illa, velut per quoddam velum, ip-
 sum reuera videamus, tangamus, comedamus,
 sicuti substantia per suā accidentiā videtur, & tan-
 gitur. Iuxta quem modum Dominus Lucæ 8. v.
 46. muliere sumbriam tangente dixit, *Tergit me
 aliquis*, Et quomodo in Scripturis Angeli dicun-
 tur videri in formā assumptā.

Quo sensu dicitur hic Christus videri, tangi &c.

ARTICVLVS VIII.

*Verum aliquis liquor vino conse-
 crato possit admisceri?*

R Espondeo, & Dico Primò, Possè alios li-
 quores speciebus Sacramentalibus misceri;
 id enim experientia constat.

15 Alij liquo- res non Sanguinis, sed speciebus miscetur.

Dico Secundò, Isti tamen liquores nō miscen-
 tur propriè ipsi Sanguini. Ratio est; quia ad mix-
 tionem requiritur interpositio, contactus, & vnio:
 Sanguis autem Christi non potest per se tangi, aut
 diuidi ab alio liquore externo, cum sit intra sua
 vasa in Corpore Domini.

Dico Tertio, Si liquor iste vincatur à specie-
 bus Sacramentalibus, non vertetur in Corpus
 Domini.